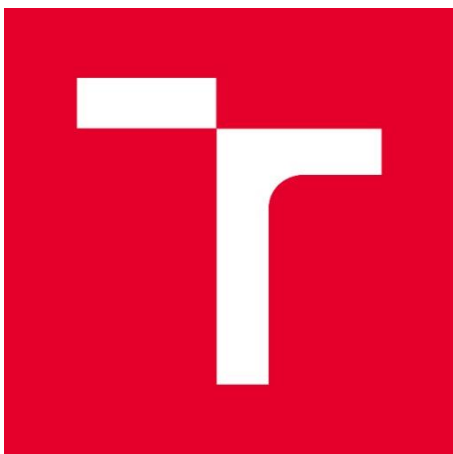

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FAKULTY OF FINE ARTS

INTERMEDIÁLNÍ A DIGITÁLNÍ TVORBA

INTERMEDIA AND DIGITAL ART

ATELIÉR PERFORMANCE

STUDIO PERFORMANCE

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

MEDIATING

DOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE
DIPLOMA THESIS DOCUMENTATION

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

BcA. SANDRA SVOBODOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

prof. akad. soch. TOMÁŠ RULLER

OPONENT PRÁCE
OPPONENT

doc. MgA. MILENA DOPITOVÁ

BRNO 2017

VŠKP

OBSAH:

OBRAZOVÁ ČÁST

s. 3 - 4

TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)

s. 5 - 13

OBRAZOVÁ ČÁST

K obhajobě bude předložena 1 online projekce.

Fotografie z místa, odkud bude živá projekce vysílána. Zprovoznění projekce je plánováno na začátek května.

TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)

ANOTACE

akce v krajině - inspirace přírodou

zprostředkování prožitku v přírodě / soužití s přírodou

-zkoumání problematiky dokumentace akčního umění

-realizace akcí

-zprostředkování prožitku či pocitu formou výběru dokumentace

-volba způsobu prezentace

akce / fotografie / video / instalace / text / prezentace

ÚVOD

Téma akce v krajině jsem zpracovávala ve své tvorbě již několikrát a pokaždé jiným způsobem. Příroda, krajina, lesy jsou mi velmi blízké, ráda zde trávím čas, medituji, relaxuji a snažím se vnímat okolní prostředí. Každá další práce na toto téma mi vždy přináší něco nového, a proto se k této problematice znovu vracím. Pořád je zde dostatek prostoru pro novou tvorbu.

Tentokrát mě zajímá konkrétně onen prožitek, který si z pobytu v krajině vždy odnáším a snažím se ho zprostředkovat divákovi. Vím, že ale není možné zprostředkovat totožné pocity a vnímání reality. Má snaha se tedy zaměřuje na zprostředkování prožitku, který se bude lišit s ohledem na diváka a také s ohledem na dobu, kdy k mému dílu přistoupí blíže.

Jedním z důvodů proč pracuji v přírodě je fakt, že v lese nebo kdekoli jinde venku trávíme velmi málo času. I když se snažím svůj volný čas trávit venku, pořád to není dost a asi nikdy nebude, jelikož to není má jediná priorita. Mezi další důvody patří uvědomění si křehkosti přírody a ochrana její existence. Nedávno se rozhodovalo o novele zákona, v rámci které se budou měnit pravidla pro ochranu národních parků a také pro zpřístupnění divoké přírody lidem.¹ Jelikož pocházím z Písku v jižních Čechách a Šumavu mám skoro za rohem, není mi ani tato problematika lhostejná. Umění je možnost, jak toto zprostředkovat lidem a v rámci návštěvy galerie je přiblížit této problematice, tomuto tématu. V neposlední řadě mě také zajímá chování a pohyb zvířat ve volné přírodě. Při mých návštěvách krajiny potkávám srnky skoro pokaždé, na člověka však narazím málo kdy.

Největší inspirací je mi krajina sama, dále pak vycházím ze své předešlé tvorby a zkušeností, které jsem během svých prací nabyla. Při své práci se řídím intuicí a zakládám si na citlivém přístupu k tématu.

¹ Hnutí DUHA, Rozhodnuto: máme nová pravidla pro národní parky. Divoká příroda v nich bude převažovat. Není však jasné kdy, <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/rozhodnuto-mame-nova-pravidla-pro-narodni-parky-divoka-priroda-v-nich-bude-prevazovat-neni>, vyhledáno 18.4. 2017.

CÍLE PRÁCE

Mojí vizí pro tvorbu diplomové práce je realizace akcí v krajině a následné zprostředkování tohoto prožitku divákovi. Akcí není míněna konkrétní performance. Moje chápání akce je zde pojato spíše jako bytí a prožitek z určitého místa nebo jen pozorování a vnímání krajiny. Uměním může být život sám o sobě nebo jakýkoliv akt či děj.

Jak už jsem výše zmínila, v této práci nejde pouze o můj vlastní prožitek v přírodě, který si ze svých akcí v krajině odnáším. Jde o to, aby i divák si odnesl svůj vlastní prožitek z mého díla a tím se mohl přiblížit k lepšímu pochopení mé tvorby a mého uvažování o přírodě. Zároveň je mým cílem určitým způsobem diváka zapojit do procesu vnímání celé akce a otevření nových možností. Zajímá mě vliv krajiny na člověka.

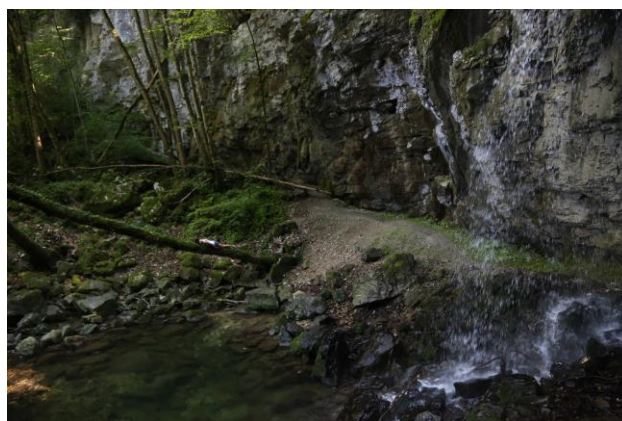
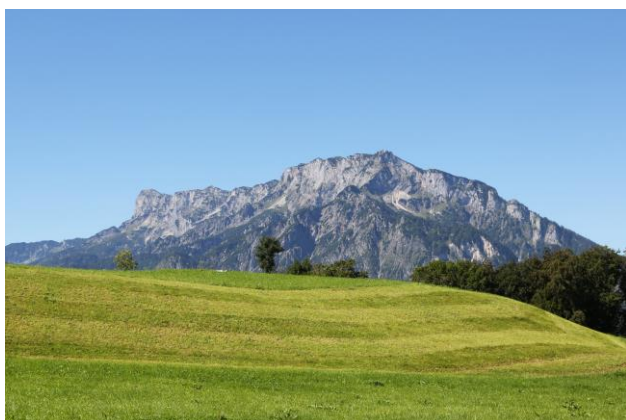
Přírodu ve své podstatě chápu jako zdroj, zdroj života, inspirace, volnosti a v neposlední řadě i krásy jako estetické hodnoty. Krajina je prostor k prožívání. Když jsem sama v lese, ničím nerušená, mám pocit svobody. I to je důvod, proč se snažím tolik cestovat, zajímá mě jak vypadá krajina v jiných zemích, jaké přináší dojmy a pocity a jak se s v ní popřípadě s ní dá pracovat.

V neposlední řadě je mým cílem vhodné určení média ke zprostředkování prožitku. Celkově mě u performancí zajímá problematika dokumentace, kdy je vhodné akci dokumentovat a jakou formou, a kdy je dokumentace zbytečná případně nadbytečná nebo nedostačující.

Může se stát, že divák nebude zcela uspokojen dílem, které uvidí. Pokud to tak bude, může se poté vydat na svoji vlastní výpravu do lesa, aby si onen prožitek mohl zažít na plno. I to by byl úspěšný výsledek mé práce.

PROCES VZNIKU DÍLA

Minulý rok jsem se zúčastnila letní školy v Salzburgu (*International Summer Academy of Fine Arts in Salzburg*²), kde jsem se plně věnovala práci v přírodě. Zároveň jsem poznávala, pro mě novou, rakouskou krajinu, každý den jsem chodila na kratší procházky či delší túry. Snažila jsem se splynout s okolím, zaplnit prázdné místo v krajině a také jsem zkoumala své tělo a jeho fungování v takovém prostředí. Výsledkem byly fotografie, jako dokumentace akcí, zachycující mě v rakouské krajině. Jelikož téma mého kurzu bylo *And what did the animal say?*, v lesích a na loukách jsem se snažila pobývat takovým způsobem, abych zapadla do daného prostředí. Z dálky jsem se snažila být neviditelná a splynout, z bližšího ohledání však bylo mé tělo jasně zřetelné, ale zapadalo do kontextu místa.

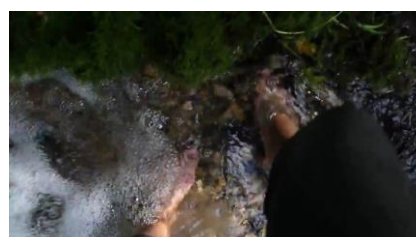
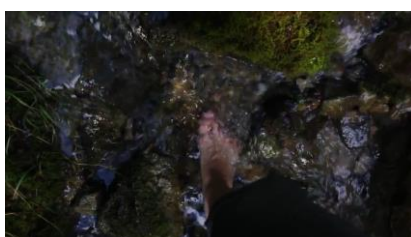
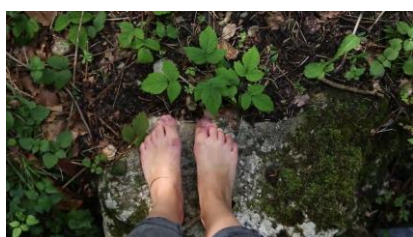

² Salzburg International Summer Academy of Fine Arts, <http://www.summeracademy.at/?lang=en>, vyhledáno 18.4. 2017.

S odstupem času mohu říct, že jsem s výsledkem práce ze Salzburgu velmi spokojená. Šlo ale pouze o vizuální zprostředkování daných situací. Divák si při shlédnutí fotografií neprožije to, co jsem na oněch místech zažila a pocítila já.

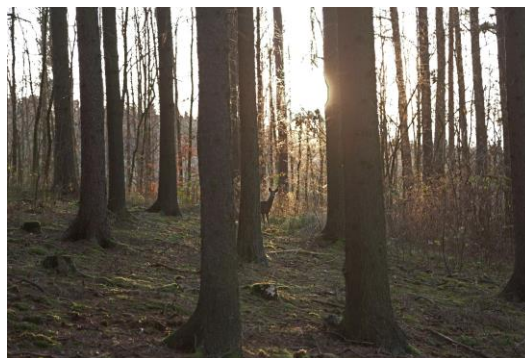
Další fází při mé tvorbě bylo natáčení videí z mých toulek po lesích. Pracovala jsem s myšlenkou, že video dokáže přenést více než fotografie. A že pokud do díla dokážu dostat i plynoucí čas, bude výsledek o to silnější a přesvědčivější.

z videa: Cesta lesem 2016 (<http://sandrasvobodova.tumblr.com/>)

Výsledek pro mě pořád nebyl uspokojující, časová linka byla přítomná, prožitek zprostředkovaný divákovi však nebyl. V tomto okamžiku jsem se vrátila do píseckých lesů. Začala jsem pracovat opět v místech, která dobře znám, kde jsem vyrůstala. Je to prostředí, které mi je přirozené, chodívala jsem tam už jako malá a ráda se tam vracím i nyní. Jen mě nenapadlo, v této krajině i pracovat, přirozeně jsem tvořila v místech, ve kterých jsem se zrovna nacházela ať už to byl Salzburg, Brno nebo kdekoli jinde, kde jsem se zrovna ocitla. V Jižních Čechách už nyní bohužel netrávím tolik času.

Tak jsem znovu začala trávit více času v píseckých lesích, z počátku jsem si místa dokumentovala fotografiemi. Po nějakém čase mi ale fotografická dokumentace z mých cest přišla tak trochu zbytečná, já ji nepotřebovala ke svému prožitku z výletu a divákovi takové dokumentační fotografie místa moc nesdělí. V dnešní době přehlcené obrazovými materiály se nějaká fotografie krajiny v kontextu zcela ztrácí. Následovalo mé toulání se po lesích bez jakýchkoliv dokumentací, a byly to ty nejlepší zážitky.

Celá tato situace mi pomohla pochopit fakt, že pokud chci divákovi zprostředkovat můj prožitek, nejlépe tak učiním, když jemu samotnému dovolím si to zažít. Ihned jsem ale věděla, že správnou cestou není někoho násilně dostat do lesa, ale nenásilně dostat les k divákovi.

Dokumentaci prostřednictvím videa jsem nepoužila z toho důvodu, že by šlo o zprostředkování jen mých cest a mých zážitků. Chyběla by tam možnost interakce diváka a možný moment překvapení. A pokud nechci použít foto či video dokumentaci z mých cest, pak se jeví jako správná volba přenést ono místo v reálném čase k divákovi.

Inspirací mi byly foto-pasti, které využívají myslivci a ochránci zvířat ke sledování pohybu zvěře. Tato zařízení reagují na pohyb, při jakémkoliv pohybu se spustí senzor a foto-past ihned pořizuje fotografie či videozáznam. Některé foto-pasti dokáží fotografie odeslat na e-mail nebo jako MMS na mobilní telefon. Jsou však omezené bateriemi, které se u videozáznamu či častého pořizování fotografií velmi rychle vybíjí. Dále jsem se inspiroval online-kamerami, které fungují po celém světě ke sledování center měst, k ochraně majetku nebo k pozorování krmení zvěře. V okolí Písku jsem si dohledala online kamery v centru města, které slouží především k pozorování panoramatu Písecka. Další kamery má *Záchranná stanice živočichů Makov*³, která je využívá k pozorování raněných zvířat v objektu. A v neposlední řadě

³ Záchranná stanice živočichů Makov, online přenos: Čápi, <http://www.makov.cz/?action=webkamera>, vyhledáno 18.4.2017.

vlastní několik online kamer i *Lesy města Písku*⁴, které je využívají ke sledování pohybu zvěře a krmení ptáků.

A zde se zrodila myšlenka živého promítání z jihočeské krajiny přímo do galerie. Po několika jednáních vznikla dohoda o zprovoznění jedné online kamery v lese, za podpory Lesů města Písku. Kamera bude umístěna do lesa, ve kterém jsem realizovala své akce. Nevznikne tedy dokumentace akcí samotných, nýbrž jen místa, ve kterém se performance odehrávaly. A právě toto místo bude v reálném čase promítáno do prostředí galerie. Performance zde bude přítomná hned v několika rovinách. V první vrstvě bude probíhat akce v krajině a současně akce krajiny zprostředkovaná online projekcí. V druhé vrstvě půjde o uvědomění si akcí, které se na tomto místě odehrály v minulosti. Další rovinou bude živá situace před projekcí a další otevřené pole pro participaci diváků.

KONTEXT A ZAŘAZENÍ DÍLA

Není pro mě lehké tento projekt zařadit do kontextu. Z mého pohledu jsou tu jasné souvislosti s uměním performance, land artem, videem až po umění nových médií otevřené k participaci. Okrajově se práce dotýká také net artu, fotografie nebo body artu.

Za hlavní zdroje inspirace z okruhu výtvarného umění bych uvedla Vladimíra Havlíka a jeho akce v krajině, instalace v lesích od Jana Krtičky nebo práci s krajinou Davida Ellingsena.

Jak jsem již zmínila, jasný vliv na mou práci mají online kamery a fotopasti určené k monitorování pohybu zvěře. Určitě bych ale svou práci neřadila do net-artu. Spíše se lehce vymezuje proti internetovému umění. Celá online projekce je vytvořená pro galerijní prostředí a ne pro možnost sledování jej z pohodlí domova.

⁴ Lesy města Písku, webkamery, <http://www.lmpisek.cz/webkamery>, vyhledáno 18.4. 2017.

Tématikou je celý proces diplomové práce úvahou nad fungováním světa, jakou roli v něm hraje příroda a jakou člověk. Při četbě textů H. D. Thoreau mám pocit jistého napojení. Některé jeho myšlenky jsou mi blízké, vyjadřuje se k důležitosti přírody a následnému prožitku v krajině. Určitou dobu pak sám v krajině i žil. Avšak jeho přístup je dosti aktivistický a radikální v tom smyslu, že oznamuje Thoreauovu pravdu. Já volím zprostředkování mého názoru nebo pocitu. Mým cílem není přesvědčovat, že můj názor je ten správný, ale vybídnout k úvaze.

Je zde i lehká polemika nad dokumentací akčního umění. Projekce může být chápána jako zprostředkování akce na živo, re-performování bez skutečné dokumentace, vrstvené dokumentování dokumentace akcí nebo i popírání dokumentace akcí.

Zpětně v mé práci vidím vlivy spousty lidí, i když třeba jen nepřímé. Ať už se jedná o diskuzi s prof. Tomášem Rullerem na téma co všechno může být performancí a kdo nebo všichni jsou performeři? Určitá "ženská" jemnost, kterou nacházím v tvorbě Jennifer Helia de Felice je mi také velmi blízká. Jistý vliv na mou tvorbu mělo i studium v ateliéru Mileny Dopitové, a to ve směru vnímání okolí a citlivého přístupu k tématu. Vizuální stránka mé tvorby, která pro mě byla vždy důležitá, je zcela určitě ovlivněna mým předchozím studiem fotografie, konkrétně čistotou práce Michala Kalhouse nebo určitou estetizací v tvorbě Michaely Thelenové.

ZHODNOCENÍ

Momentálně jsem s výsledkem mé práce spokojná, živá projekce naplňuje mé cíle, které jsem si stanovila na počátku celého projektu. Chybí mi ale určitý odstup, se kterým bych se na celkový výsledek mohla podívat.

Díky práci na tomto projektu jsem získala nové znalosti z oblasti informačních technologií, seznámila jsem se s principem fungování kamer a dalších sledovacích zařízení a následně jejich propojení s online světem. Také jsem poznala spoustu nových lidí a navázala spolupráci s Lesy města Písku a právě v tomto vidím možnosti pro realizaci mých budoucích projektů.

Jisté je, že určitý prožitek divákovi zprostředkován bude. Bude s ním ale divák spokojen a obohacen? To je otázka, která bude zodpovězena až při následné prezentaci díla. Samotnou akci si divák může nechat vzniknout ve svých představách a nebo si na ni počkat u projekce. Dále už bude čistě na náhodě, co se před kamerou bude odehrávat a na co který divák v různém čase v galerii natrefí. To ale neznamená, že dílo bude neúspěšné pro diváka, který k projekci přistoupí v okamžiku, kdy bude krajina klidná nebo naopak když bude děj narušen náhodným chodcem či zvířetem. Se všemi možnými okolnostmi se při prezentaci díla počítá a je to součástí celého procesu.